

«STN ~ BLADET»

INFORMASJONSBALD FOR
AVSLAGET FOR SIDET TRØNDERFE OG NORDLANDSFE
NR 2. 1992

Ein ny beitesesong står for døra. Ku med kalv
hos Svein Fauskanger, Tolga. Sommaren 1991.

INNHOLD I DETTE BLADET:

ÅRSMELDING FOR 1991

STN I BRATTBAKKANE

LIVDYRFORMIDLING I 1991

ANNONSAR

ÅRSMØTET PÅ RØROS 1992

LITTERATUR FOR LESELYSTNE

NYTT FRA STYRET

.....OG DIVERSE ANNA !!!

STN

Avslaget for sidet trønderfe og nordlandsfe

STN-Bladets
Postgirokonto: 0824 0157803

HEI!

Dette 2. nummer av STN-Bladet for 1992 inneholder mellom anna ein del nytt frå styret i avslaget som kan vera verdt å få med seg. Vi har også med Årsmeldinga for 1991, "rapport" frå årets Årsmøte på Røros og gardsbesøk. Dersom alt går som det skal, vil neste nummer kome ut i oktober. Det vil naturlegvis innehalde presentasjon av neste sesongs seminoksar og forhåpentlegvis ein del anna interessant stoff.

Når dette blir skrive, har ca 200 personar betalt abonnement for 1992, og framleis tikkar det inn innbetalingar mest dagstøtt. Vi har ein liten mistanke om at ein del av fjorårets abonnentar har gløymt å betale før "fristen" den 1. Mai. Desse vil da kunne få bladet noko seinare enn elles, men betre seint enn aldri! Økonomien ser lysare ut i år. Ikkje minst takka vere avslaget som sa seg villig til å ta kostnaden med trykking og utsending av årets 1. nummer.

Eit forslag til brosjyre for STN skal vera klart i haust, og vi opfordrar difor enno ein gong alle som har lyst, til å ta STN-bilete i sommar. Vi vil gjerne låne gode biletar både til brosjyren og til bladet. Vi i redaksjonskommiteen er elles opne for både ris og ros og sjølv sagt forslag til stoff til nye nummer av bladet!

GOD SOMMAR !

Liv Torill, Leif og Atle

Redaksjonskommitté:

Atle Meås, Stupelvik, 6658 RINDALSSKOGEN

Tlf: 074 94015

Liv Torill Eide, Fortuna, 2592 KVIKNE

Tlf: 064 84195

Leif Gjessing, Småsjøvolden, 2443 DREVSJØ

Tlf: 064 59571

Årsmelding 1991

Årsmøtet ble holdt på Glærum Feriesenter, Surnadal 4. april 1991.

Medlemmer av styre og nemnder 1991:

STYRE: Formann Gerd Inger Flå, Ulsberg. Nestformann Kjell Wickstrøm, Oppdal. Øvrige styremedlemmer: Jan Morten Høglo, Namdalseid, Leif Gjessing, Drevsjø, og Amund Wormstrand, Brandval.

Varamenn til styret: 1 Atle Meås, Rindalsskogen. 2 Einar Almås, Høylandet. 3 Oddvar Dahl, Brandsfjord. 4 Anne Kari Sixerud, Arneberg.

VALGNEMND: Formann Svein Fauskanger, Tolga, Arne Granmo, Røros, Bjarne Moen, Vindøla, Arne Sixerud, Arneberg, Grete Løvås, Skåbu.

REVISORER: Karl Arne Brustad, Galterud og Arne Sixerud, Arneberg.

SEKRETÆR: Amund Wormstrand, Brandval.

LIVDYRFORMIDLER: Kjell Wickstrøm, Oppdal.

Følgende står på valg:

- 1 Formann Gerd Inger Flå, Nestformann Kjell Wickstrøm og styremedl.
Jan Morten Høglo.
- 2 Varamenn til styret.
- 3 Revisorer.
- 4 valgnemnd.

Styret har avholdt 4 styremøter, samt 1 telefonmøte i perioden. Det er behandlet 26 saker. Sammen med Statskonsulent Gravir har styret vurdert og fastsatt hvilke okser som skal brukes i sesongen 91/92. Det er innkjøpt 1 oksekalv som er innsatt på NRF's testingsstasjon på Øyer. Øvrige innkomne tilbud har ikke kunnet aksepteres. De insemineringer som har vært gjort med sæd av eldre okser, har alle resultert i kvigekalver. Det har imidlertid løsnet på importsiden, slik at det igjen vil være mulig å få importert sæd fra Sverige.

I forbindelse med Årsmøtet 1991 ble det igjen avholdt et vellykket medlemstreff med gårdsbesøk.

Bladstyret har gjort en god jobb, STN-Bladet kom ut med 3 nr av fin kvalitet. Bladet har hatt noe problem med økonomien. Styret besluttet derfor å betale trykkingen av 3. nr.

Nestformann og sekretær representerte laget ved møte i Landslaget for Storfeavl i desember.

Antallet 1. gangsinsemineringer med STN-sæd viser fortsatt en pen økning. Sesongen 90/91 ble det utført 1172 1. gangsinsem. Dette er det høyeste tall siden 69/70 og en økning på 26,6% fra foregående sesong. I Møre og Romsdal var økningen på 63,3% og i Nordland 61,1%.

Vedrørende livdyromsetningen vises til egen melding fra Kjell Wickstrøm.

Brandval 10 mars 1992.

Amund Wormstrand, sekr

LIVDYRFORMIDLING AV STN-DYR 1991.

Så vart 1991 eit år med økning av formidling av livdyr gjennom livdyrformidler. I tillegg selges det fleire dyr direkte fra oppdretter til kunde.

Det har vært formidlet 29 dyr til 10 kunder fra 16 oppdrettere i Arneberg, Brandval, Engerdal, Fåvang, Rennebu, Ringebu, Røros, Tolga, Namdalseid og Oppdal.

Asbjørn Falstad, Hegra og Bjarne Moen, Vindøla har importert 13 SKB-dyr fra Sverige. Det er fortsatt lange ventelister på livdyr. Alle livdyr vart formidla over telefon.

Avslaget ønsker å få melding om salg av livdyr som ikke går gjennom livdyrformidler.

Livdyrformidler har besøkt 5 oppdrettere i 1991.

Oppdal 31. des. 1991

Kjell Wickstrøm
Livdyrformidler

Årsmötet 1992

Det er tydeleg at vi har ei aukande interesse både for STN-rasen og årsmøta i avslaget. Årsmøtet 27.-28.mars på Røros, samla i overkant av 50 personar! På grunn av det gode oppmøtet, med påfølgande plassproblem på Langen Gjestegård, vart sjølve årsmøtet avvikla i forsamlingshuset i Hådalen. Middagen, kvelden og overnattinga vart derimot avvikla på Langen, hos vårt gjestfrie vertskap Margit og Odd Langen. Av deltarane på årsmøtet var også Statskonsulenten i storfeavl, Ketil Gravir og husdyrkonsulent Nina Hovden frå Norsk Landbruksmuseum. Margot Lindberg og Stig Näslund representerte SKB-Föreningen.

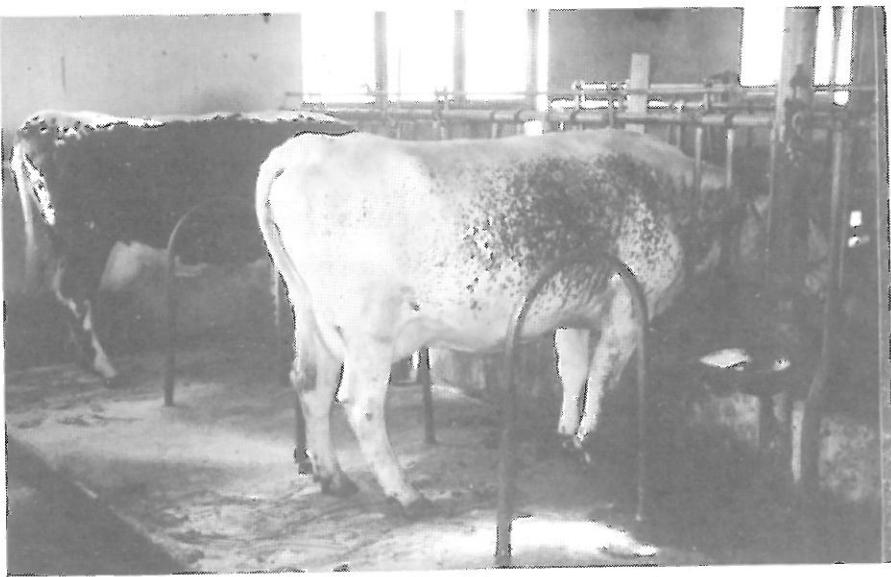
Etter årsmøtet heldt Näslund eit foredrag om SKB-avlen i Sverige, og Ketil Gravir fortalte om avl i små storfepopulasjonar generellt.

Christian Saxlund gir Avslagets formann, Gerd Inger Flå, ein kjempesjekk med overskottet frå salet av STN-skjortene i 1991.
I alt 10 000 kroner!!

Etter middagen fekk vi sjå både video og lysbilete, og "redaksjonskommiteen" heldt ei lita utloddning til inntekt for bladet, og fekk inn omlag 1500 kroner på det!

Dagen etter var det besøksrunde som stod på planen. Desse besøksrundane er eit lite høgdepunkt for mange av deltarane på årsmøta. Kvelden i førevegen var mange bekymra for veret, men det var heldigvis solskin og fint da vi køyrdet i "kolonne" over Korssjøfjellet og ned til Olga og Erling Korssjøen. Olga og Erling har 3 STN-kyr og 2 NRF. Siste tilvekst til STN-stammen på garden da vi var der, var to tvilling-kukalvar! Frå Korssjøen har også dei to seminoksane 9008 Koro og 9035 Korssjøen kome.

2 av kyrne til
Olga og Erling
Korssjøen.
Den mørke er etter
9005 Mono, og er
mor til den andre,
som er etter 9043
Harsjøen.

Vi besøkte så Arne Granmo og det som tidlegare var Røros fellesfjøs. På fellesfjøset fekk vi sjå både NRF, Telemarkfe, og Jersey i tillegg til STN.

Hos Rolf Petter Tørres fekk vi sjå eit av dei siste fjøsa i drift inne i sjølve Røros by! I tidlegare tider var dette ei vanleg driftsform på Røros, med fjøs i "gat'n". Rolf Petter driv på "gamalmåten", mellom anna med handmjølking av dei 7 kyrne. Gjennom dei tronge gatene på Røros kjem ein ikkje med stor traktor, så Rolf Petter køyrrer mokka ut av byen og høyet inn til byen med hest! Dei to kyrne nedanfor, "Rosenkoll og Penkoll" tilhøyrer Ingrid Skancke i Svendslia utanfor Røros, som var siste stopp på gardsbesøksrunden vår. Også her var det handmjølking og smør-

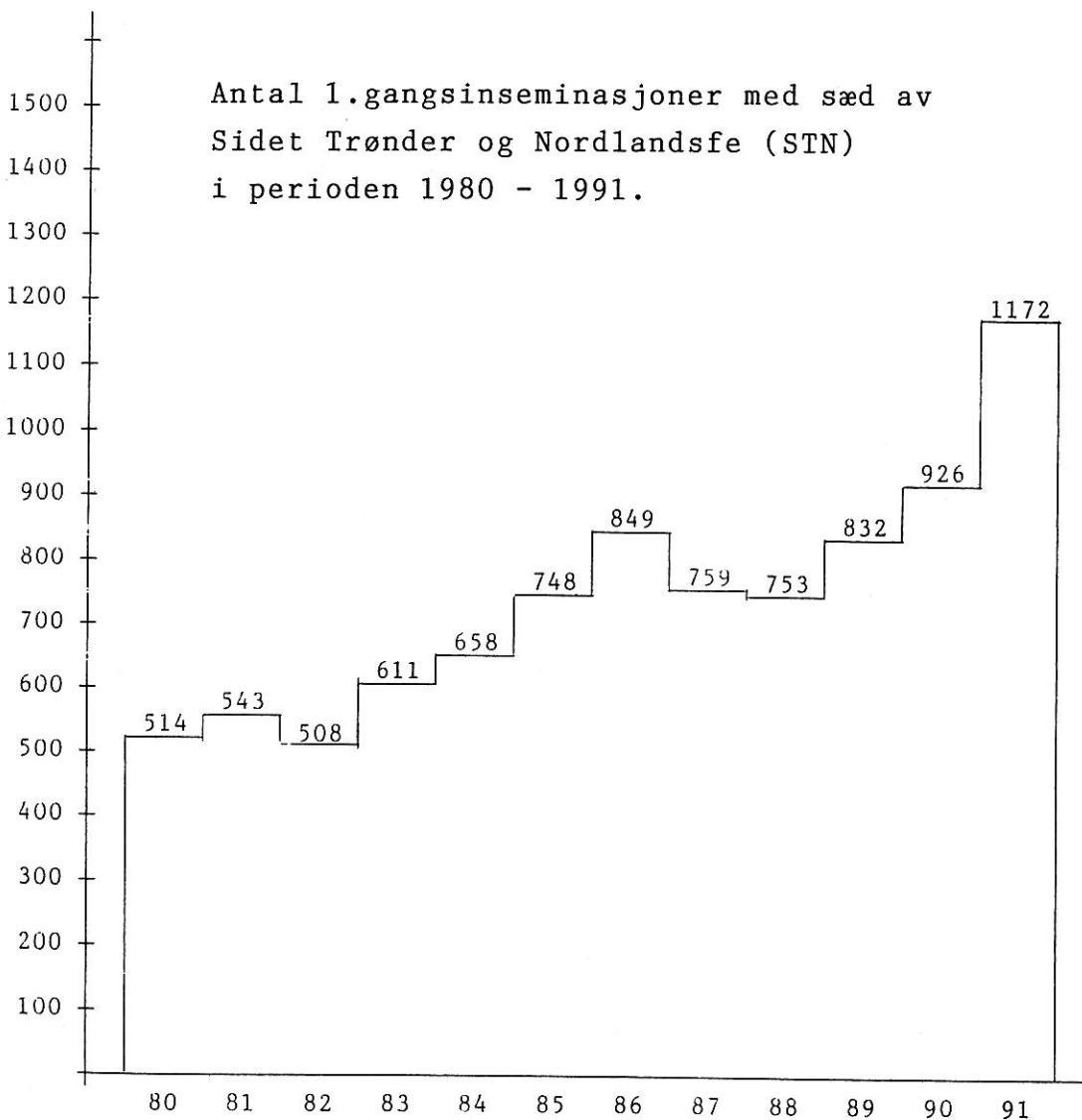

kinning på gamaldags vis.

Det er desverre slik at sjølv om "Røroskua" har hatt stor framgang i andre delar av landet, så har talet på dyr gått stadig tilbake i kommunen/byen der denne kurasen hadde eit kjerneområde, og faktisk har eit av namna sine frå. Vi får håpe at Røroskua kjem til heider og verdigheit att på Røros og, der ho retteleg hører heime!

Avslaget har no fått innarbeidd ei god form på årsmøta sine, og vi som var der gler oss allereie til neste år! Tidsrommet for neste årsmøte blir sansynlegvis siste helga på mars i -93, og plasseringa blir sansynlegvis ein stad i sør-Hedmark (Solør - Eidsskogområdet). Meir utførleg beskjed vil kome i dei neste nummer av STN-Bladet.

AM - 92

NYTT FRA STYRET

På årsmøtet på Røros i år, vart det diskutert om avlslaget skulle importere sæd av ein finsk okse. (50% SKB og 50% Nordfinsk fe) Det nordfinske feet er ikkje det same som Vest-finsk, som har forekome i enkelte tidlegare importar av SKB-sæd. Det nordfinske feet er av same rasetype som STN og SKB.

Årsmøtedeltakarane argumenterte både for og imot ein slik import. Mellom argumenta var at vi ved ein slik import ville få inn noko nytt avlsmateriale, medan andre var skeptiske pga at ein har fått inn ein del uønska materiale "på kjøpet" ved enkelte tidlegare importar, og at ein difor bør halda seg til å importere sæd av rein SKB.

Saka vart teke opp att på styremøte 22.04.92. Vedtak: Det blir ikkje importert sæd av den aktuelle oksen.

BRUK AV OKSAR TIL IMPORTERTE SKB-DYR

No da ein del brukarar etter kvart har fått importere dyr av Svensk Kullig Boskap (SKB), kan det vere av interesse for enkelte å få råd om kva for oksar dei bør bruка til desse dyra. Styret i avlslaget er av den opfatning at ein bør bruка reine norske oksar dersom det let seg gjera. Oksane som er lista opp nedanfor er reine og av vesentleg norsk ophav.

9019	Femund	9043	Harsjøen
9020	Jowi	9052	Bjarte
9022	Wikstrøm	9058	Havdal
9024	Langen	9062	Myran
9034	Siljar	9063	Elven
9036	Sebu	9073	Miramis
9038	Ruud	9080	Solman
9039	Ramik		

Det er sjølv sagt ikkje noko i vegen for å bruка andre oksar, eller å halde reine svenske liner ved å nytte av dei importerte SKB-oksane for den som måtte ønske det.

VRAKING AV SÆDDOSAR

På grunn av dårleg utval av reine oksekalvar, kjøpte avlslaget i fleire år inn oksar som hadde så mykje som 12,5% framandt blod. Det er no vedteke at alle desse oksane skal vrakast. Dette fordi ein ikkje ønskar å bruke desse oksane vidare i avlen. Det er ønsket at ein ved å vrake desse oksane skal kome eit steg vidare på vegen med å framskaffe reinare dyr. Desse oksane har vore brukta i 1 eller 2 sesongar, og har dermed ein god del avkom etter seg. Ved å vrake oksane no, unngår ein at det blir brukta slike oksar også i 2. generasjon. Spesielt er det viktig for dei som vil krysse seg over til STN frå NRF at oksane som blir brukta er mest mogleg reine. Ein annan ting er at avlslaget sparar pengar ved å redusere talet på sæddosar på lager. Det vil heretter ikkje bli kjøpt inn oksar som har så mykje som 12,5% framandt blod. Dei oksane som dermed blir vraka er:

9031	Baldrian	9056	Peik
9042	Elven	9059	Jonasgård
9050	Engan	9064	Moen
9051	Austistua		

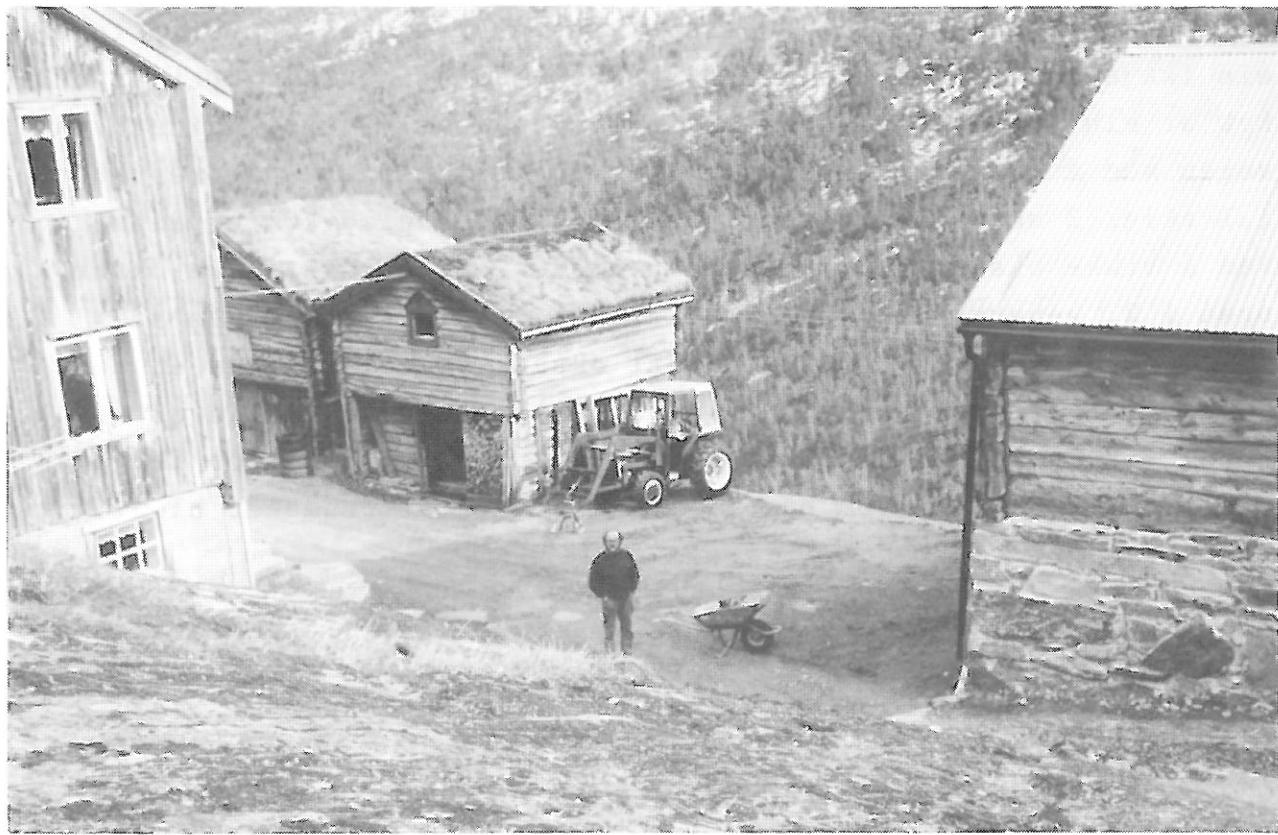
Oksane 9025 Ra, 9035 Korssjøen, 9047 Jonasgården og 9048 Ingo er allereie vraka.

RETTING AV OKSELISTA

Følgande er rettingar av okselista i STN-Bladet nr 1-91. Ei ny og fullstendig okseliste vil følge med nr 1-93.

OKSE	I FØLGE LISTA	RETTA TIL
9029 HAN (SKB)	25,0% VFR	50,0% VFR
9041 BILJETT (SKB)		12,5% SLB
9047 JONASGÅRDEN		12,5% NRF
9050 ENGAN		12,5% SLB
9054 BAZAR (SKB)		6,25% SLB

STN I BRATTBAKKANE

GARDSBESØK HOS HARALD SÆTHER, LØNSET

Der Oppdal møter Sunndalen, og riksvegen "tippar over" i den kjende Gråura vest for Lønset i Oppdal, går det av ein gardsveg oppover lia. Køyrer ein denne til endes kjem ein til garden Sætra, ein av dei verkeleg bratte gardane i Oppdal. Kor bratt og "ulendt" garden verkar er vanskeleg å beskriva, med det må i alle fall vera hovudsterke folk som driv her uti. Det må dei nok også etter kvart ha vorte, Harald og Tuva Sæther, etter å ha drive garden i 12 år. Før den tid var det foreldra til Harald som dreiv her.

Harald Sæther er nok kjend for fleire som tidlegare fylkessekretær i Sør-Trøndelag Bonde- og Småbrukarlag, som aktiv medlem av Sør-Trøndelag SV og som ein av oppstartarane av det bladet du no held i handa! Akkurat no er det kampen mot eit lager for spesialavfall på Dovre som engasjerer brukarparet på Sætra.

Garden er på knapt 50 mål dyrka mark, og inkludert leigejord driv Harald og Tuva omlag 90 mål. Dei har no lagt om heile garden til 100% økologisk drift. Til tross for at garden ligg 600 moh,

opp i mot fjellet, er det eit godt klima her oppe. Varmluft kjem inn oppover Sunndalen og solvendt som garden ligg, går snøen tidleg. Til vanleg kan dei ta til å sleppe ut kyrne rundt midten av Mai, men i år blei det nok litt seinare på grunn av det kalde veret først i månaden.

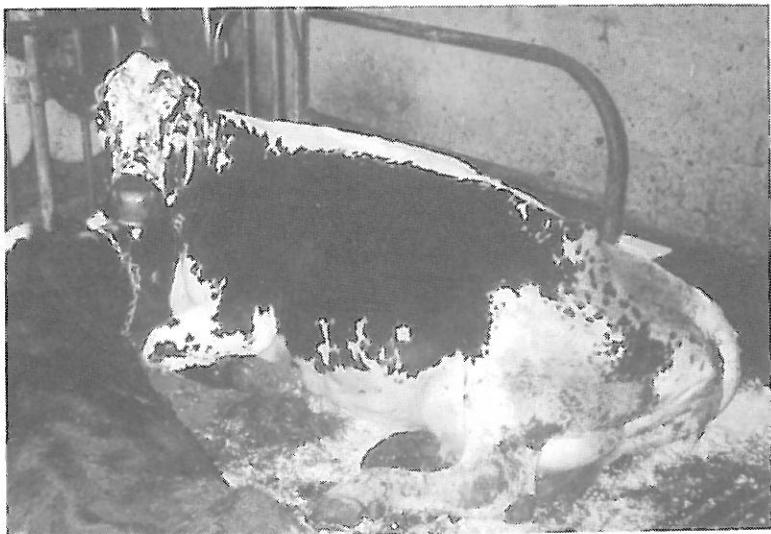
Da Harald og Tuva overtok garden for 12 år sidan, følgde det nokre kyr med, derav 1 som var rein STN, av gardens gamle stamme. Denne kua heitte "Stjerna", og vart mor til seminoksen 9036 SEBU.

3 Stjerna fødd 1971. Far: Gardsokse. 3 år 4391 kilo mjølk.
(Dette inkluderer 2 år med privat kontroll av mjølkemengda)
Fotografiet er teke sommaren 1983. Bakbeinsstillinga viser
berre at det er få plassar i Sætra at kyrne står på flat mark!

Desverre gjekk kulina etter Stjerna ut, og Harald og Tuva har sidan starten drive å kryssa over frå NRF til STN. Dei 12 kyrne er no stort sett frå 1/2 til 7/8 STN. STN-kua har i følge Harald Sæther dei gode eigenskapane at ho er vel tilpassa det tunge terrenget. Ho er lett, spenstig og "forstandig"! NRF er alt for stor og tung i slikt lende. STN-kua er vidare sikker til å koma heim til måls, og har så fint gemytt (kvar ku har sin heilt spesielle personlegdom), som gjer rasen så triveleg å arbeide med. Til dette kjem også at STN-kua er flink til å nytte

utmarksbeite. Det er ei forutsetjing med vårkalving og produksjon av ein stor del av mjølka på nettop utmarksbeite.

Harald meiner at 5000 kg er ein passeleg avdrått for STN-kua, men at 4500 kg også er godt brukbart.

36 Stjerna etter gardsoksen 7 TYR, som også var far til 9036 SEBU. TYR var son av 9006 NERO. stjernas avdrått i 1991: 4750 - 5,6 - 3,1

Til Sætra går ingen mjølkebil. All mjølka blir separert og kinna til smør. Oppdal meieri er eit av dei meieria i landet som framleis tek imot ein del gardssmør. Vinters tid består foret til kyrne på garden av høy og silo + kraftfor. Kraftforet utgjer 28% av årsforet.

I avlen på garden blir det stort sett nytta gardsokse. Den noverande oksen heiter "Nøst", til dagleg berre kalla "Godsleg" (eit namn som burde tala for seg sjøl!), og er fødd på Fosen Folkehøgskule i 1990. Oksen får gå i lag med kyrne i ein og ein halv månads tid om sommaren, og da får vi kalvinga konsentrert til ein like lang periode om våren seier Harald. Svært enkelt! Om dagen går kyrne på utmarksbeite med fri tilgang til fjellet, og da står oksen inne. Om natta derimot går kyrne på eit inngjerda beite, og da får oksen gå med dei. Dette er eit system som har mange fordelar, men det kan også slå uheldig ut. Som den sommaren da Harald kjøpte ein okse som viste seg å vera steril! "Godsleg" har i alle fall vist at han er i orden. Da vi var der hadde han så langt denne våren fått 7 døtre og 2 søner etter seg.

På grunn av eit därleg forparti har kalvane denne våren vore plaga av diaré, men no ser det ut til at det verste er over og at det går bra med alle. Harald og Tuva har prøvd mange "probate" middel mot diaréen, både ewolytt, kritt, høyhakk, vomsaft og cola! Kva som har hatt best effekt er kanskje ikkje så godt å seie, men dei hadde gode erfaringar med både høyhakk/vomsaft og cola. (Vomsaft er væske teke frå vomma til dei vaksne kyrne.)

Harald og Tuva deltek i det såkalla 30-bruksprosjektet. Eit prosjekt i regi av NORSØK på Tingvoll, som tek sikte på mellom anna å samanlikna drifta og produksjonsresultata på 30 gardar med økologisk produksjon. Brukarane på Sætra meiner at STN-kua eignar seg godt til ei slik driftsform, og når ein i tillegg driv i slikt terreng, er det i alle fall ingen tvil om at her er "Siåtkua" i sitt ess!

Harald Sæther og "46 Effie"

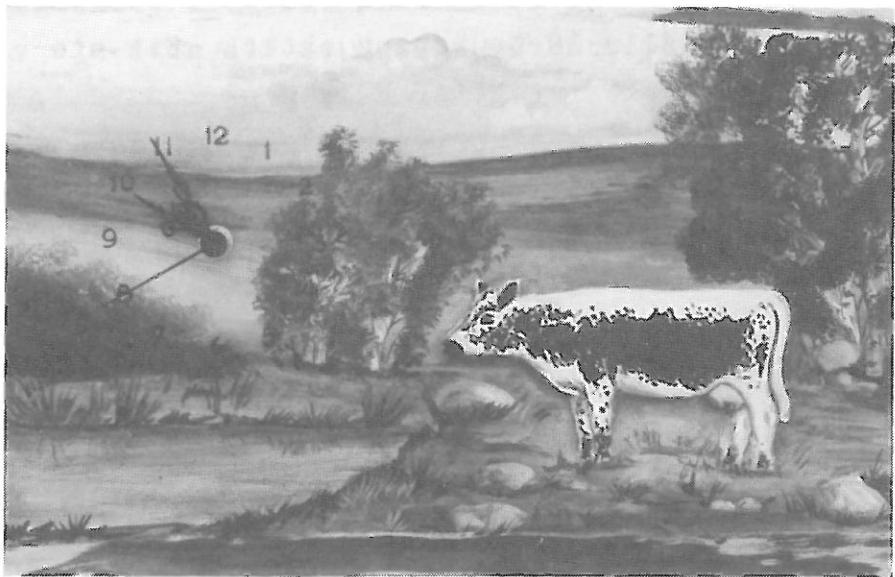
AM - 92

* * * * *

KUKONTROLL !

Avlsarbeidet innen STN-rasen er vanskelig. Først og fremst pga lite tilbud/ utvalg av egnede oksekalver til å sette inn i semin. En av grunnene til dette er at vi har så få kyr med i husdyrkontrollen. Avslaget vil derfor oppfordre alle som driver med STN-dyr til å melde seg inn i husdyrkontrollen. Vi får da oversikt over avstamminga og avdråtten til flest mulig STN-dyr. Slik det er nå, vil okseinnkjøp begrense seg til bare noen få buskaper.

Ett annet problem er salg av livdyr. Dersom det blir solgt livdyr fra kontrollerte buskaper, og disse dyra havner i buskaper som ikke er med i kontrollen, vil denne situasjonen bare forverres. Styret i avslaget har derfor bestemt at brukere som er medlem av husdyrkontrollen skal få fortrinnsrett ved kjøp av livdyr gjennom avslagets livdyrformidler.

KLOKKER I BJØRK

Klokker i bjørk, utskåret og håndmalt. I dyre- og naturmotiver.

Kan lages etter ønske, bare send fotografi.

Pris fra kr 375,-

Danny Cothren
2592 KVIKNE
tlf: 064 84105

* * * * *

BLODHUNDHVALPER, leveringsklare 25 Mai. Ypperlige elghunder og sporthunder. "Hunden som ikke gir elgen en sjanse." Vi har også West Highland White Terrier hvalper med ujevne mellomrom. Kan også levere egg og kyllinger av and og gås, Bankiva, sort dverg Kochin, porseleensfarva Mille Fleur, hvit og farva dverg silkehøns, chabos, tverrstripa Plymout Rock, RIR og bronsekalkun. Kaniner til kjøttproduksjon, dvergveddere og Hermelin Fuchs i flere fargevarianter.

Henv.
Georg og Grethe Hopstad
7194 BRANDSFJORD
Tlf: 076 36175

* * * * *

TIL SALGS:

1 Kvernland høysvans

1 Kreosotimpregnert tresilo diameter 3m høyde 4,4m med vannpress

1 Kreosotimpregnert tresilo 3 x 3m høyde 3,9m buktehjørner. med vannpress.

Tlf: 074 23628

* * * * *

LITTERATUR FOR LESELYSTNE!

BJELLEKUA: Bladet er informasjonsorgan for registrerte eigarar av gamle husdyrrasar. Det er gjeve ut av husdyrkonsulent Nina Hovden frå Norsk Landbruksmuseum. "Bjellekua" blir sendt gratis til alle NLM har registrert som eigarar av gamle husdyrrasar og andre interesserte som bed om å få bladet tilsendt. "Bjellekua" vil intil vidare ikkje koma ut fast eit visst antal gonger i året, men når det er nok stoff til å fylle eit nr. Det er anledning til å koma med artiklar/lesarbrev eller setja inn gratis annonser om kjøp/sal av dyr for registrerte eigarar.

"Bjellekua kan tingast hos: Norsk Landbruksmuseum, Circus, 1432 ÅS

KULLIG KONTAKT: Informasjonsblad for Svensk Kullig Boskap. (SKB)
Abbonement: SKB-Expeditionen, Rossö Gård, 870 52 NYLAND, SVERIGE

SVENSKA LANTRASER: Denne boka er noko heilt for seg sjølv. Eit storverk på 600 sider, som tek for seg alle dei gamle landrasane av svenske husdyr. Over 350 biletar av alt frå hest til høns. Ei grundig og opplysande bok som også tek for seg bevaring og bevaringsproblematikk. Boka er på svensk, men det skulle no ikkje vera noko problem. Kan anbefalast på det varmaste!
Utgjeve på "forlaget Blå Ankan", Enehusa, Sverige.

NORSK BUFE: Forening for vern av gamle husdyrraser. Det er høve til å teikna medlemskap, og ein får då bladet "Norsk Bufe" tilsendt. Mykje interessant lesestoff, og så støttar ein ei god sak!
Adr: Norsk Bufe v/Hufthammer, Zoologisk museum, Musépl 3 ,
5007 BERGEN-Univ.

GULLHORN OG DEI ANDRE: Dette er rett og slett ei bok om kunamn. Forfattarane har teke for seg alle kunamna i husdyrkontrollen i 1988 og "Systematisert dei". Tek for seg kva namn som er vanleg i dei forskjellige fylke og tydingar av forskjellige kunamn. Det er gjort grundig arbeid, og det er artig lesestoff!

God Fornøyelse!

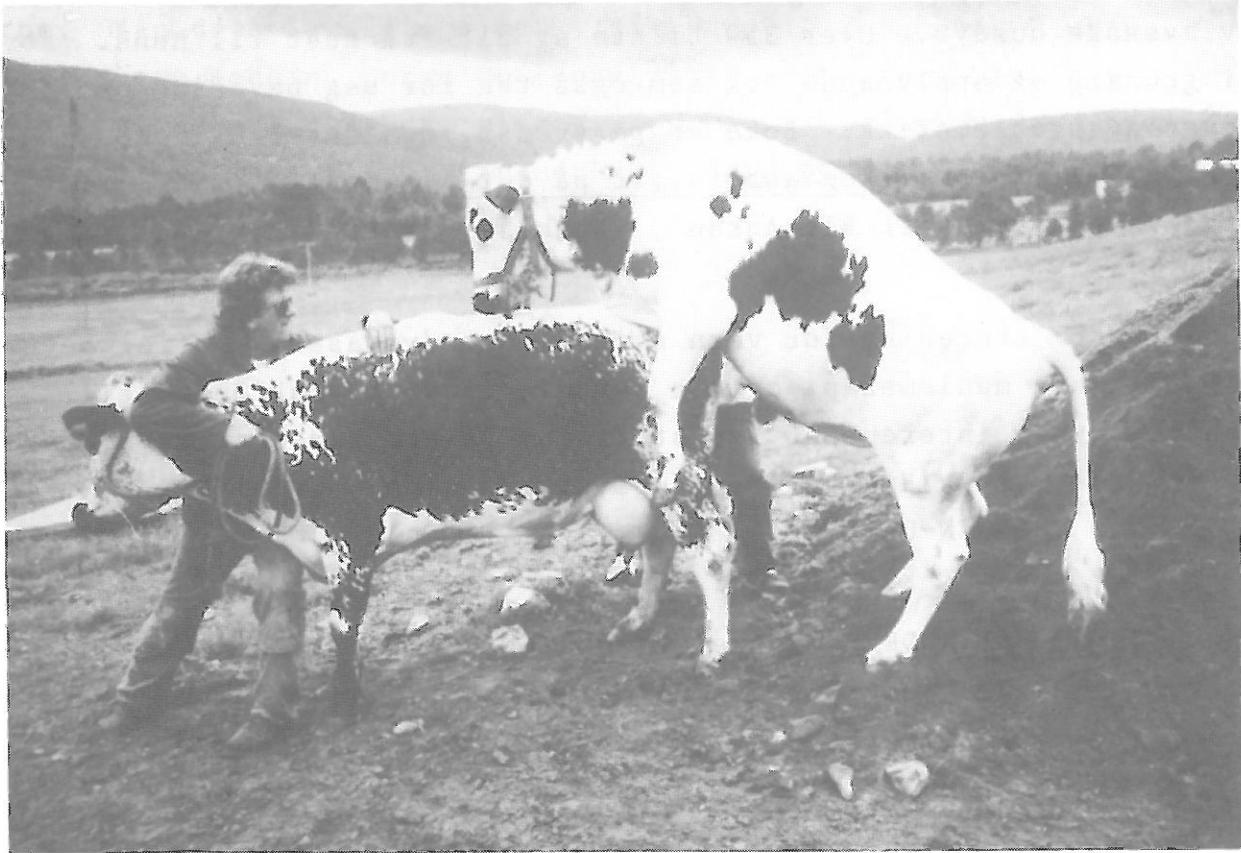
LTE-92

Returadresse:
STN-Bladet
v/Liv Torill Eide
Fortuna
2592 KVIKNE

STAMBOKFØRING AV GARDSOKSER

Det er etter hvert ganske mange som benytter egen okse til kyr og kviger. Det er viktig at så mange som mulig av disse oksene blir stambokført. Dette for å unngå ukjent avstamming få framtidige liv-/avlsdyr. Styret har vedtatt at det eneste kravet som skal settes for at en gardsokse skal kunne stambokføres, er at den har maksimum 12,5% innblanding av annen rase enn STN/SKB. Gardsokser i/innkjøpt fra ukontrollerte besetninger kan dermed også stambokføres, forutsatt kjent avstamming. For flere oplysninger, kontakt: Amund Wormstrand, Brandval.

Telefon: 066 25130

"Gardsoksen Balder i aksjon". Kvikne, sommaren 1991